

بسمه تعالی اهمیت بازی در رشد و تکامل کودکان

تهیه شده توسط: فاطمه شریفی
رئیس گروه سلامت نوزادان و کودکان معاونت بهداشت
دانشگاه علوم پزشکی تهران
خرداد ماه ۱۴۰۳

خلاصه مباحث گذشته

- برای موفقیت در پرورش استعدادهای کودک لازم است ارتباط مناسبی بین مادر (یا هر کسی که نقش اصلی در مراقبت کودک را دارد) برقرار شود.
- ارتباط انواع گوناگونی دارد (کلامی و غیر کلامی)
- برای ارتباط بهتر باید شنونده فعال بود
- برای ارتباط موثر باید حساس و پاسخگو بود
- پاسخگویی به موقع و مناسب (نیازهای کودک در دو سال اول زندگی ضروری است و باید به سرعت پاسخ داده شود)
- در نتیجه حساسیت و پاسخگویی مناسب از بدو تولد دلبستگی ایمن در کودک ایجاد می شود.

بازی و ارتباط از تولد تا یک هفتهگی

بازی

- در زمان تولد، نوزادان سالم می توانند ببینند، بشنوند و بو بکشند.
- از همان زمان، شروع به تشخیص مادرشان می کنند. در فاصله کوتاهی در پاسخ به لبخند سایر افراد به آنها لبخند می زنند.
- صورت افراد برای آنها بطور خاصی جالب است.

ارتباط

- کودکان در خصوص نیازهایشان ارتباط برقرار می کنند. آنها یاد می گیرند که مطمئنآیک نفر به حرکات، صداها و گریه آنها توجه نشان خواهد داد.
- در این زمان باید با کودک صحبت کرد، نوازش کرد، به چشمهایش نگاه کرد.
- زمان شیردهی فرصت مناسبی برای تقویت ارتباط است.

این پدر با نگاه کردن به چشم های نوزادش با او ارتباط برقرار می کند. او از درگیر شدن در زندگی کودک از همان ابتدا لذت می برد.

بازی و ارتباط از یک هفتگی تا ۶ ماهگی

بازی

- در این سن کودکان به دسترسی و گرفتن انگشتان دست و اشیاء علاقه دارند. آنها طوری به دستها و پاهایشان نگاه می کنند که گویی در حال کشف آنها هستند. از آنجایی که دهان آنها حساس است، کودکان اجسام را داخل دهان خود می گذارند.
- اسباب بازی: جغجغه، زنگوله بزرگ متصل به یک نخ

ارتباط

- کودکان از در آوردن صداهای جدید مثل جیغ کشیدن و خندیدن لذت می برند. آنها به صدای فرد با صداهای بیشتری پاسخ می دهند و صداهایی را که می شنوند تقلید می کنند. آنها قبل از اینکه بتوانند کلمه ای را بگویند یاد می گیرند که چگونه با فرد دیگری مکالمه کنند.

تقلید کردن از صدا و ژست های
کودک یک بازی ارتباطی
خوب است.

این کار به مادر کمک
می کند تا به کودک نگاهی
دقیق داشته باشد، به صداها
و حرکات کودک حساس باشد
و آنها را دنبال کرده و پاسخ
بدهد.

حتی قبل از آنکه کودک بتواند
صحبت کند از اینکه قادر
است با صداها و حرکاتش
ارتباط برقرار کند لذت
می برد.

بازی و ارتباط از ۶ ماهگی تا ۹ ماهگی

بازی

- کودکان از صدا درآوردن بوسیله ضربه زدن یا کوبیدن یک فنجان و سایر اجسام لذت می برند. ممکن است آنها اشیاء را از یک دست به دست دیگر و به سایر افراد خانواده بدهند، آنها را بیندازند تا ببینند کجا می افتد، چه صدایی از آنها خارج می شود یا آیا کسی آنرا برمی دارد.

ارتباط

- کودکان صداها و کارهای برادر و خواهر بزرگتر و بزرگسالان را تقلید می کنند. کودکان دوست دارند سایر افراد به صداهایی که آنها در می آورند پاسخ داده و به چیزهای جدیدی که آنها توجه می کنند علاقه نشان دهند. کودک قادر است قبل از آنکه بتواند اسم خود را بگوید آن را تشخیص دهد.

بازی و ارتباط از ۹ ماهگی تا ۱۲ ماهگی

بازی

- بازی همچنان موقعیتی برای کودکان جهت کاوش و یاد گرفتن درباره خودشان ، مردم اطرافشان و جهان میباشد. هنگامی که کودکان انگشتان پای خود را کشف می کنند، ممکن است دریابند که لمس انگشتان پا به اندازه یک اسباب بازی جذاب می باشد. وقتی یک جعبه زیر یک تکه پارچه پنهان می شود به کجا میرود؟

ارتباط

- هرچند کودکان هنوز نمی توانند صحبت کنند، ولی نشان می دهند که آنچه را اعضای خانواده می گویند، می فهمند. آنها نام اشیا را می شنوند و از اینکه می دانند آنها چه هستند، شاد می شوند.

دماغت کجاست؟ ناراً هنوز صحبت نمی کند ولی می تواند به شما نشان دهد که دماغش کجاست. او همچنین در حال یادگیری نام افراد و اشیا است.

بازی و ارتباط از ۱۲ ماهگی تا ۲ سالگی

بازی

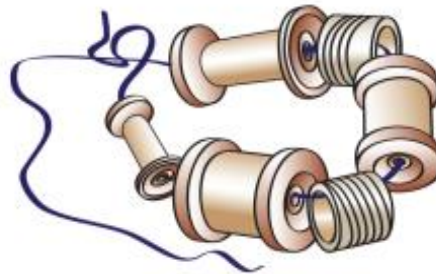
- در این سن اگر کودکان سالم و خوب تغذیه شده باشند، فعال تر می شوند. آنها به اطراف می روند و می خواهند کاوش کنند. آنها از بازی کردن با اشیا ساده در منزل یا در طبیعت لذت می برند و نیازی به اسباب بازی های فروشگاهی ندارند. آنها علاقه دارند که اشیا را درون قوطی ها و جعبه ها بگذارند و سپس آنها را بیرون بیاورند

ارتباط

- در این سن کودکان معنی کلمات را درک کرده و شروع به حرف زدن می کنند. پدر و مادرها باید از هر فرصتی برای حرف زدن با کودک خود استفاده کنند، مثلاً هنگامی که کودک را تغذیه یا حمام می کنند و یا وقتی در کنار کودک کار می کنند. کودکان شروع به درک صحبت دیگران می کنند و می توانند دستورات ساده را اجرا کنند.

کودک از بازی کردن با
وسایل خانگی لذت می برد
و با چنگ زدن، تکان دادن،
ضربه زدن و روی هم چیدن
آنها یاد می گیرد.

بازی و ارتباط از ۲ سالگی به بعد

ارتباط

- در سن ۲ سالگی کودکان می توانند گوش دهند و درک کنند. پرسیدن سوالات ساده و گوش دادن به جوابها کودکان را تشویق می کند تا حرف بزنند. «این چیه؟» «برادرت کجاست؟» «کدام

توپ بزرگ تر است؟» «آیا شما فنجان قرمز را دوست داری؟»

بازی

- بچه های دوسال و بزرگتر نام بردن اشیا و شمردن را یاد می گیرند. یک مراقب می تواند به کودک کمک کند تا شمردن را با پرسیدن «این چند تاست» و شمردن اشیا با همدیگر یاد بگیرد.

کودکان هنوز از بازی با اسباب بازی های ساده و ساخته شده در خانه لذت می برند. آنها به اسباب بازی های فروشگاهی نیازی ندارند

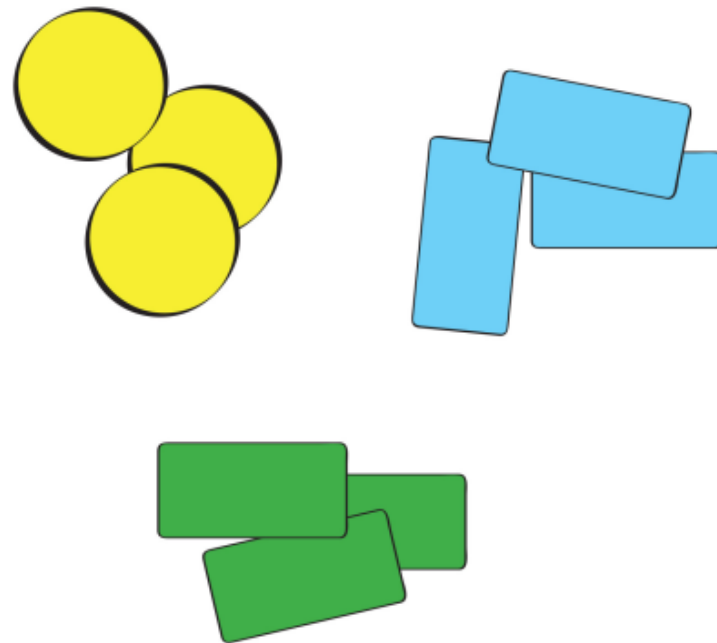
در ضمن فعالیت ، مراقبین را تشویق کنید که به یادگیری کودکان خود کمک کنند. چند توصیه خوب برای مراقب، بدون در نظر گرفتن سن کودک:

- به کودک خود محبت کنید و عشق خود را نشان دهید.
- از علایق کودک خود آگاه باشید و به آنها پاسخ دهید.
- کودکان خود را به دلیل تلاش برای یادگیری مهارت های جدید تحسین کنید.

جان با راهنمایی پدرش
یک پازل خانگی
را کنار هم می گذارد.

کودکان یاد می گیرند که با استفاده از وسایل ساده مانند سر بطری ها رنگ ها، شکل ها و اندازه ها را مطابقت دهند. آنها می توانند دایره ها و اشکال دیگر را که از کاغذ رنگی بریده شده مقایسه و دسته بندی نمایند.

کودک شما از زمان تولد در حال یادگرفتن است

بازی فرصتهایی را برای نوزاد خود فراهم کنید تا ببیند، بشنود، و دست و پای خود را آزادانه حرکت دهد و شما را لمس کند. به آرامی او را نوازش کنید و تکان دهید و کودک را در آغوش بگیرید. تماس پوست با پوست روشن خوبی است.

ارتباط برقرار کنید به چشمان کودک خود نگاه کنید و با او صحبت کنید. زمان تغذیه با شیر مادر فرصت خوبی است. حتی یک نوزاد هم صورت شما را می بیند و صدایتان را می شنود.

بازی فرصتهایی را برای کودک خود فراهم کنید تا ببیند، بشنود، حس کند، آزادانه حرکت کند و شما را لمس کند. اشیای رنگی را به آرامی جلوی او حرکت دهید تا آنرا ببیند و بگیرد (مانند یک حلقه بزرگ که با یک نخ آویزان شده است، جفجغه)

ارتباط برقرار کنید به کودک خود لبخند بزنید و بخندید. با کودک خود صحبت کنید. با تقلید صدا یا ژست کودکتان با او مکالمه کنید.

بازی وسایل خانگی تمیز و بی خطر را به کودک خود بدهید تا دستکاری کند، به هم بزند و بیاندازد(مانند ظروف درب دار، قابلمه و قاشق فلزی)

ارتباط برقرار کنید به صدا و علایق کودک خود پاسخ دهید. نام کودک خود را صدا کنید و پاسخ او را ببینید.

بازی اسباب بازی موردعلاقه کودک را زیرپارچه یا جعبه پنهان کنید. ببینید آیا کودک می تواند آن را پیدا کند. باکودک خود دالی موشه بازی کنید.

ارتباط برقرار کنید نام اشیای و افراد را به کودک بگویند. به او یاددهید که چگونه بادستهایش چیزهایی مثل بای بای بگوید. نمونه اسباب بازی: عروسکی با صورت

بازی چیزهایی به کودک بدهید تا روی هم بچیند و داخل ظرف بیاندازد و دربیآورد. نمونه اسباب بازی: اشیایی که داخل هم یا روی هم میگذارند، ظرف و گیره های لباس.

ارتباط برقرار کنید سوالات ساده از کودک پرسید. به تلاشهای کودک خود در صحبت کردن جواب بدهید. اشیای، طبیعت و تصاویر را به او نشان دهید و درباره آنها با او صحبت کنید.

بازی به کودک کمک کنید تا اشیای را بشمارد، نام ببرد، و مقایسه کند. برای او اسباب بازی های ساده بسازید. نمونه اسباب بازی اشیایی با رنگها و شکلهای متفاوت برای دسته بندی، برجسب یا تخته وایت برد و پازل.

ارتباط برقرار کنید او را تشویق کنید تا صحبت کند و به سوالات او پاسخ دهید. به کودکتان داستان، آواز و بازی یاد بدهید. در مورد تصاویر یا کتابها با او صحبت کنید. نمونه اسباب بازی: کتاب مصور

به امید آینده ای بهتر با
کودکان سالمتر

